

การพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ในชั้นสอบสวนโดยพุทธสันติวิธีจังหวัดภูเก็ต*

The Development of Mediation Proces at the Inquiry Stage
Based on Buddhist Peaceful Means in Phuket Province

¹ธีรพันธ์ นิธิถนียงสง่า และ พระปราโมทย์ วาทโกวิโท

¹Teeraphan Nitiphonyangsanga and Phra Pramote Vadakvido

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: terapunpolice5959@icloud.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต และ 2) เพื่อนำเสนอกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยหลักพุทธสันติวิธีจังหวัดภูเก็ต ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบภาคสนาม โดยการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการศึกษาและเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีทักษะ และความรู้ในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นพนักงานสอบสวน ผู้ร้องทุกข์และผู้ต้องหา และผู้ที่มีความรู้ในด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเชิงพุทธ จำนวน 24 คน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การตีความ โดยนำความรู้จากทฤษฎีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มาร่วมในการพิจารณา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรป่าตอง ได้ยึดตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 2) หลักธรรมที่เป็นพื้นฐาน และเป็นตัวช่วยของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยพุทธสันติวิธีคือหลัก “สติ ขันติ และสันติ” คือ มีสติในทุกขั้นตอนของกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย มีขันติในทุกภาวะอารมณ์โทสะที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระหว่างกระบวนการไกล่เกลี่ย และเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายคือ สันติสุขร่วมกัน กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยพุทธสันติวิธี มี 6 ขั้นตอน คือ 1) ค้นหาทุกข์ด้วยอริยสัจจ 2) เปิดโลกทัศน์ด้วยปิยวาจา 3) ยึดหลักสาราณียธรรมค้นหาประเด็น 4) ร่วมกันคิดเห็นโดยละอคติ 5) มุ่งมิตีอภัยทาน 6) ร่วมติดตามอย่างสันติสุข

คำสำคัญ: การพัฒนากระบวนการ; การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท; ชั้นสอบสวน; พุทธสันติวิธี

*Received March 5, 2021; Revised March 22, 2021; Accepted March 30, 2021

Abstract

The research article consisted of 3 objectives as follows: 1) to study and analyze the mediation situation of inquiry official at Patong police station, Phuket province and 2) to present the mediation process at the inquiry stage based on Buddhist peaceful means in Phuket province. The study applied qualitative method by means of field research. The data was collected through documents and in-depth interviews with 24 key informants consisting of experts on the mediation of the inquiry official, complainants, alleged offenders, including experts on Buddhist mediation. The acquired data were analyzed and interpreted by applying the theories and related literature into consideration.

From the study, it was found as follows: 1) The mediation process at the inquiry state of Patong police station follows the Royal Thai Police Regulations on Criteria, Procedures, and Conditions under the Dispute Resolution Act B.E. 2562; 2) The dhammas that are fundamental and supporting the mediation process at the inquiry stage based on the Buddhist peaceful means is “Sati, Khanti, and Santi”. One should have sati or mindfulness in every step of the mediation process as well as having khanti or tolerance in every emotional state that may arise during the mediation process. All of which will lead to the last goal, that is, to have santi or peace with each other. There are 6 steps of the mediation process at the inquiry stage based on the Buddhist peaceful means: 1) Finding suffering by applying Ariyasacca (the Four Noble Truths); 2) Opening up the vision by applying Piyavācā (kindly speech); 3) Adhering to Sārāṇīyadhamma (states of conciliation) in order to find the issues; 4) Finding solutions together without prejudice; 5) Forgiving; and 6) Follow-up in a peaceful manner.

Keywords: Process Development; Mediation; Inquiry Stage; Buddhist Peaceful Means

บทนำ

เมื่อประชาชนประสบปัญหาความเดือดร้อน สถานที่หนึ่งซึ่งประชาชนนึกถึงและมุ่งตรงมาเป็นแห่งแรกคือ สถานีตำรวจโดยมีประสงค์แจ้งความร้องทุกข์ กล่าวโทษ (Tawisaprakit, 2019) และต้องการให้ช่วยเหลือเพื่อบรรเทาเหตุแห่งการขัดแย้งหรือให้จบลง นับว่าเป็นความคาดหวังที่ทุกคนต่างเข้าใจดีว่าพนักงานตำรวจเป็นที่พึ่งพิงที่ดีที่สุด ในยามที่เกิดเหตุความเสียหาย และปรารถนาให้พนักงานตำรวจช่วยติดตามผู้กระทำความผิดมารับโทษอาญาตามกฎหมายบ้านเมือง รัฐได้มอบอำนาจสอบสวนให้แก่พนักงานสอบสวนเพื่อค้นหาหรือพิสูจน์ข้อความจริงและนำตัวผู้กระทำความผิดส่งฟ้องตามกระบวนการยุติธรรมหรือพิสูจน์ให้ได้ความจริงในกรณีที่ต้องหาผู้กล่าวหาว่ากระทำความผิด และสอบสวนจนพบว่าไม่ได้กระทำความผิดหน้าที่ดังกล่าวจึง

เป็นภาระอันหนักยิ่งของพนักงานสอบสวน และถือว่าการสอบสวนเป็นต้นธารแห่งความยุติธรรม หากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเป็นไปอย่างไม่รอบคอบ อาจส่งผลให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด อาจจะต้องรับโทษทั้งที่ไม่ได้กระทำความผิดก็เป็นได้ หรือทำให้ผู้เสียหายอาจจะไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็เป็นได้ และประเด็นสำคัญ คือ โจทย์ใหญ่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องนำมาขบคิดในกรณีการไกล่เกลี่ยคดีความ เพื่อให้เรื่องพิพาทสิ้นสุดลงในชั้นพนักงานสอบสวน มิให้เรื่องพิพาทนั้นเป็นคดีถึงขั้นต้องต่อสู้ในชั้นศาล อันนำมาสู่การบาดหมางใจระหว่างกัน จนยากที่จะกลับมาแก้ไขเยียวยาได้ ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่จะต้องรอกการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างศรัทธาของประชาชนให้เกิดขึ้นและเป็นที่ยึดถือได้ว่าตำรวจไทยเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนของสถานีตำรวจในปัจจุบัน ก็ได้ยึดตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการสั่งคำร้อง และกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ซึ่งเห็นความสำคัญว่า หากสามารถยุติข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยเป็นคนกลางหรือคณะกรรมการเข้ามาเป็นผู้ทำการไกล่เกลี่ย

เนื่องจากผู้วิจัยได้ประกอบอาชีพรับราชการตำรวจ และปฏิบัติหน้าที่งานด้านสอบสวนมาโดยตลอด เป็นเวลานาน ปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่สถานีตำรวจภูธรป่าตองซึ่งอยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นเมืองที่มีประชากรในทะเบียนบ้านเพียง 20,000 คน แต่เมื่อนับประชากรแฝงแล้ว ป่าตองมีคนอาศัยในเมืองกว่า 200,000 คน ป่าตองเป็นเมืองแห่งการเที่ยวระดับโลก เนื่องจากมีภูมิศาสตร์ของเมืองที่มีธรรมชาติสวยงาม คือ มีหาดป่าตองที่มีความยาวกว่า 3 กิโลเมตร และการท่องเที่ยวใน “ถนนบางลา ถนนสาย walking street” ที่เปิดบริการถึงเวลา 04.00 น. ในทุกวัน เป็นพื้นที่ชีวิตกลางคืนที่คึกคักมากที่สุด มีโรงแรมสถาบันบันเทิงจากร้านค้าต่าง ๆ ครบวงจร บรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์อย่างมากของป่าตอง ทำให้เมืองป่าตองดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ ประมาณปีละ 13 ล้านคน (Yenbamrung, 2020) และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และที่สำคัญเมืองป่าตองมีผู้คนที่อยู่อาศัยหลากหลายชาติพันธุ์ทั้งความคิด ความเชื่อ มีความเป็นพหุวัฒนธรรมสูง เช่น มีทั้งคนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์และอิสลาม อยู่ร่วมกัน จากสภาพบริบทดังกล่าว ทำให้เมืองแห่งอุตสาหกรรมบันเทิงและการท่องเที่ยวแห่งนี้ จึงมากด้วยปัญหาข้อพิพาทและความขัดแย้งที่หลากหลายและซับซ้อน และมากด้วยคดีความเช่นเดียวกัน บทบาทสำคัญประการหนึ่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่และอยู่ในความรับผิดชอบนั้นคือ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้น เมื่อมีการก่อเหตุมีการกระทำความผิดอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และได้มีการแจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีอาญา โดยให้อำนาจพนักงานสอบสวนมีอำนาจไกล่เกลี่ยคดีอาญา ดังนั้นเมื่อพนักงานสอบสวนได้เข้าทำหน้าที่เป็นคนกลางเจรจาไกล่เกลี่ย (Wathanasap, 2004) อันเป็นการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเบื้องต้น ปัญหาประการหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการทำหน้าที่เป็นคนกลางไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือความขัดแย้งของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธาหรือไม่ได้รับการยอมรับจากคู่กรณีพิพาททั้งสองฝ่าย บางกรณีมีเหตุการณ์ที่ประชาชนได้มีการรวมตัวกันประท้วงการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน หรือร้องขอให้มีการเปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวนผู้ที่ทำหน้าที่

ไกล่เกลี่ยดังกล่าวมาแล้ว อันจะทำให้เห็นว่า ขั้นตอนการไกล่เกลี่ยของพนักงานสอบสวนมีปัญหา ซึ่งในบางครั้ง พนักงานสอบสวนก็สามารถเจรจาไกล่เกลี่ยจนประสบความสำเร็จ และในบางกรณีพนักงานสอบสวนก็ไม่สามารถเจรจาไกล่เกลี่ยให้ประสบความสำเร็จได้ อันถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะต้องเข้ามาดำเนินการแก้ไข ซึ่งขั้นตอนองค์ประกอบในการนำมาใช้ในการเจรจาไกล่เกลี่ยนั้น จากการได้ ตรวจสอบและศึกษาพบว่า ในขั้นนี้ยังไม่มีกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยที่สำเร็จรูปสามารถนำมาใช้เป็น มาตรฐานแนวทางเดียวกันได้ทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศไทย

ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมองว่าเป็นการไกล่เกลี่ยของพนักงานสอบสวนที่ไร้ทิศทาง ถ้าพนักงานสอบสวน ได้ตระหนักคิดว่าแท้จริงแล้วเมืองไทย คือ เมืองพุทธอันเป็นศูนย์กลางแห่งพุทธศาสนาที่นิยมความสันติ ตาม คำสอนของพระพุทธองค์ ที่ทรงตรัสว่า นตฺถิ สันติ ประรัง สุขัง สุขอื่นยิ่งกว่าสงบไม่มี (Komchadluek, 2020) แนวทางดังกล่าวเป็นแนวที่พุทธศาสนานำมาปรับใช้มาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน และเป็นที่ยึดถือ ศรัทธาแก่ชาวพุทธทั่วโลก ดังนั้น แนวทางที่พนักงานสอบสวนควรนำหลักพุทธศาสนาไปปรับใช้ควบคู่กับการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทย่อมจะเกิดสัมฤทธิ์ผล เนื่องจากพื้นฐานจิตใจของคนไทยเป็นคนที่มีความเมตตา โอบอ้อมอารี อยู่เป็นพื้นฐาน ตามแบบฉบับของชาวพุทธ ซึ่งแนวทางแก้ปัญหาก็กล่าวถึงคือ แนวทางแก้ปัญหาแบบอริยสัจ ซึ่งเป็นแนวคิดที่สัมพันธ์กับการจัดการปัญหาความทุกข์ของชีวิตโดยตรง คือ คิดเริ่มต้นจากปัญหาหรือทุกข์ โดยกำหนดรู้ ทำความเข้าใจปัญหาหรือความทุกข์ให้ชัดเจนก่อน (ทุกข์) จากนั้นจึงคิดไล่เลียงสืบสาวหาสาเหตุ อันเป็นที่มาของปัญหาว่า คืออะไร ประกอบด้วยอะไรบ้าง (สมุทัย) พร้อมกันนั้นก็ให้คิดกำหนดวางเป้าหมาย ของตนให้แน่ชัดว่าคืออะไร อยู่ที่ไหน จะเป็นไปได้หรือไม่ (นิโรธ) ขั้นสุดท้าย คือ คิดหาวิธีปฏิบัติหรือหามรรค วิธีที่จะกำจัดสาเหตุของปัญหา โดยสอดคล้องกับจุดหมายที่ได้กำหนดไว้แล้วนั้น (มรรค) (Sutanana, 2010)

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่ที่สถานีตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต จึงมองเห็นความสำคัญในการนำหลัก พุทธศาสนาเป็นต้นแบบในการไกล่เกลี่ย โดยนำหลักธรรมอันเป็นหนทางแห่งความดับทุกข์ (Phra Dhampitaka (P.A.Payutto), 2003) ซึ่งคุณสมบัติของหลักธรรมเหล่านี้ ถ้าได้บังเกิดต่อกระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติของพนักงานสอบสวน ย่อมทำให้ผลของการกระทำนั้น ส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมต่อ ผู้ร้องทุกข์และผู้เสียหายอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในชั้นสอบสวนโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดภูเก็ต เพื่อนำหลักธรรมมาปรับใช้กับกระบวนการไกล่เกลี่ยคดี เพื่อเป็น แนวทางแก่พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติของ พนักงานสอบสวนทุกภูมิภาค อันส่งผลดีต่อหน่วยงานและสร้างศรัทธาแก่ประชาชนให้เกิดความเชื่อมั่นต่อ พนักงานสอบสวนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร ป่าตอง จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อพัฒนาและนำเสนอกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยหลักพุทธสันติวิธี จังหวัด ภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการทดลองใช้ (Practical Trial) เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์วิเคราะห์ มี 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการใกล้เคียงข้อพิพาทความเป็นมาและความสำคัญของการใกล้เคียงข้อพิพาท และวิเคราะห์สภาพการใกล้เคียงข้อพิพาทของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร สืบค้นข้อมูล การเจรจาใกล้เคียงกับหลักธรรมที่เกี่ยวข้องหลักการ วิธีการการเจรจาใกล้เคียงคนกลางของพระพุทธเจ้า และรูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับสัมภาษณ์ กลุ่มพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต เพื่อทราบสภาพการใกล้เคียงข้อพิพาทของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร ป่าตอง จังหวัดภูเก็ต จากนั้นเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อความถูกต้อง เหมาะสม โดยงานวิจัยนี้ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง ที่ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ด้วยกระบวนการหาค่าน้ำหนักความน่าเชื่อถือ Index of Objective Congruence (IOC) ร้อยละ 60 ขึ้นไปแล้วลงสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 5 นาย กลุ่มผู้บังคับบัญชา (ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ตและผู้กำกับการตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต) จำนวน 4 นาย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในทางสันติวิธีและพุทธศาสนา จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ร้องทุกข์ (ผู้เสียหาย) และผู้ต้องหา จำนวน 10 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 24 นาย/คน

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการจัดหมวดหมู่ แบ่งประเภท เปรียบเทียบ วิเคราะห์สังเคราะห์ อธิบาย ตีความ และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ /ผู้เชี่ยวชาญ และศึกษาความรู้จากตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักและวิธีการใกล้เคียงข้อพิพาทโดยหลักพุทธสันติวิธี นำมาบูรณาการ จัดทำ “กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยหลักพุทธสันติวิธี จังหวัดภูเก็ต”

ขั้นตอนที่ 5 เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 7 คน มาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อรับรองโมเดล/ชี้แนะกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยหลักพุทธสันติวิธี จังหวัดภูเก็ต แล้วนำคำแนะนำไปปรับแก้รูปแบบหรือโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้มีความถูกต้อง เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 นำกระบวนการฯ ไปทดลองใช้ (Practical Trial) กับกลุ่มพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 5 ติดตามเยี่ยม ประเมินผลทุกสัปดาห์ เป็นเวลา 5 สัปดาห์

ขั้นตอนที่ 7 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Practical Trial) มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผลแล้ว “พัฒนาและนำเสนอกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยหลักพุทธสันติวิธี จังหวัดภูเก็ต” ต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม พบว่า เมืองป่าตองมีผู้คนที่อยู่อาศัยหลากหลายชาติพันธุ์ทั้งความคิด ความเชื่อ มีความเป็นพหุวัฒนธรรมสูง เช่น มีทั้งคนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์และอิสลาม อยู่ร่วมกัน (Kongsudjai, 2020) จากสภาพบริบทดังกล่าวทำให้เมืองแห่งอุตสาหกรรมบันเทิงและการท่องเที่ยวแห่งนี้ จึงมากด้วยปัญหาข้อพิพาทและความขัดแย้งที่หลากหลายและซับซ้อน และมากด้วยคดีความ พนักงานสอบสวนจึงมีบทบาทสำคัญ (Saengsuree, 2020) ในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเมื่อคดีอาญาเกิดขึ้นและมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างใกล้ชิด การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรป่าตองในปัจจุบัน ได้ยึดตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการสั่งคำร้อง และกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ซึ่งเห็นความสำคัญว่า หากสามารถยุติข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยเป็นคนกลางหรือคณะกรรมการเข้ามาเป็นผู้ทำการไกล่เกลี่ย โดยมีผลดีมากกว่าผลเสีย คือ ลดการนำคดีขึ้นสู่ศาล ประหยัดเวลา และงบประมาณภาครัฐ ทำให้เหยื่อได้รับโอกาส ในการเยียวยาโดยเร็วและหากสามารถตกลงกันได้ชั้นสอบสวน ก็เป็นผลดีต่อตัวผู้กระทำผิดที่ไม่ต้องมีประวัติการต้องหาคดีอาญาติดตัว ทำให้ทุกฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (Nuannoo, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน ที่พบว่า มีลักษณะเป็นการกำหนดแนวทางสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องหาและผู้เสียหาย ลดระยะเวลาในการดำเนินคดี ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล แนวทางนี้จะทำให้คู่กรณีสามารถตกลงกันได้ และกลับไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในชุมชนได้อีก เมื่อมีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจะทำให้ระยะเวลาในการดำเนินคดีสั้นลง โดยตัดขั้นตอนการพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนโดยพนักงานอัยการ และการพิจารณาพิพากษาในศาลลง เมื่อคดียุติลงเพียงในชั้นเจ้าพนักงานจะทำให้ไม่มีคดีขึ้นสู่ศาลจึงเป็นการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นต้องใช้ทั้งองค์ความรู้ ทักษะ ใช้ทั้งรูปแบบ ขั้นตอนและควบคุมกระบวนการเจรจา และที่สำคัญต้องมีจิตใจที่เป็นกุศล ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการค้นหาความต้องการที่แท้จริง พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นผู้ไกล่เกลี่ยจึงล้วนมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือคู่ความในการระงับข้อพิพาท โดยมีกรอบหน้าที่หลักตามแนวทางของข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด จริยธรรม อันดี (Butrongsang, 2020)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาและนำเสนอกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยหลักพุทธสันติวิธี จังหวัดภูเก็ต จากการศึกษาวิจัย พบว่า หลักธรรมที่เป็นพื้นฐานและเป็นตัวช่วยของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยพุทธสันติวิธี คือหลัก “สติ ขันติ และสันติ” คือ มีสติ ในทุกขั้นตอนของการ

เราจากไกลเกลี่ย มีขั้นตอนในทุกภาวะอารมณ์โทสะที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระหว่างกระบวนการ ไกลเกลี่ย และเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายคือ สันติสุขร่วมกัน (Pratheuangrattana, 2020) กระบวนการไกลเกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยแนวทางพุทธสันติวิธี จังหวัดภูเก็ต นั้นเป็นกระบวนการไกลเกลี่ยข้อพิพาทที่ใช้หลักการและวิธีการทางพระพุทธศาสนาแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งโดยวิธีการไกลเกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งหลักการและวิธีการดังกล่าวนี้ประกอบไปด้วย 1) รูปแบบการไกลเกลี่ยข้อพิพาทโดยแนวทางพุทธสันติวิธี โดยหลักการใหญ่ๆ คือ หลักอริยสัจ 4 และมีหลักการที่จำเป็นสำหรับผู้ไกลเกลี่ยข้อพิพาทคือ หลักกัลยาณมิตรธรรม หลักศีลธรรม และหลักคารวธรรม (Nuyimsai, 2020) 2) กระบวนการไกลเกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยแนวทางพุทธสันติวิธี ด้านวิธีการ อันประกอบไปด้วยบทบาทและเทคนิคในการไกลเกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งเชื่อมโยงมาจากหลักธรรมสาราณียธรรม และหลักอปริหานิยธรรม 3) รูปแบบการไกลเกลี่ยข้อพิพาทโดยแนวทางพุทธสันติวิธี ด้านกระบวนการไกลเกลี่ยข้อพิพาท โดยเชื่อมโยงมาจากหลักธรรมหลัก คือ อริยสัจ 4 เป็นหลักและมืองค์ประกอบของหลักธรรมอื่น ๆ เช่น สาราณียธรรม สามัคคีธรรม เป็นต้น ในด้านบทบาทและเทคนิคของผู้ไกลเกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนนั้น พบว่าผู้ไกลเกลี่ยข้อพิพาทโดยแนวทางพุทธสันติวิธีต้องเป็นผู้มีบทบาทของความเมตตาทั้งในด้านเมตตาทายกรรม เมตตาวาจกรรม และเมตตามโนกรรม (Danphitaksat, 2020) ซึ่งความเมตตาประกอบอยู่ในหลักสาราณียธรรม 6 ที่สามารถนำมาจับใช้ได้ ดังนั้นการแสดงตนด้านบทบาทและเทคนิคของผู้ไกลเกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนนี้ต้องเป็นไปโดยชอบประกอบด้วยเมตตา ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อถือและความไว้วางใจของคู่กรณีได้เป็นอย่างดี ในด้านกระบวนการไกลเกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยแนวทางพุทธสันติวิธีนั้น มีอยู่ด้วยกัน 6 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นตอนค้นหาทุกข์ด้วยอริยสัจ ๔ เป็นขั้นตอนการเตรียมการโดยผู้ไกลเกลี่ยที่ต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อขัดแย้งของคู่กรณีให้เข้าใจถึงสภาพปัญหา วิเคราะห์ศึกษาข้อมูลที่ได้รับในตอนต้นเพื่อเตรียมการและเตรียมความรู้ในการไกลเกลี่ย ขั้นตอนเปิดโลกทัศน์ด้วยปิยวาจา เป็นขั้นตอนการเปิดประชุมและวางกติกาการไกลเกลี่ย โดยผู้ไกลเกลี่ยต้องพูดด้วยความเป็นมิตร มีความสุภาพน่าติดตามและชวนให้รู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการเจรจา ขั้นตอนยึดหลักสาราณียธรรมค้นหาประเด็น ในขั้นตอนนี้ผู้ไกลเกลี่ยต้องเชิญชวนให้คู่กรณีร่วมกันพูดจาไกลเกลี่ย โดยให้พูดทีละฝ่าย ผู้ไกลเกลี่ยต้องตั้งใจฟังและจับประเด็น ผู้ไกลเกลี่ยต้องสร้างบรรยากาศให้เกิดความเมตตาต่อกันเพื่อให้ต่างฝ่ายต่างได้มีโอกาสเล่าเรื่องของตนเองและอีกฝ่ายเมตตาตั้งใจฟัง ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้ไกลเกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนจำเป็นต้องมีความเมตตาคอยฟังโดยแสดงตัวเป็นตัวอย่างของความเมตตา และคอยควบคุมสถานการณ์อย่างมีสติ หากผู้ไกลเกลี่ยไม่สามารถทำให้คู่กรณีมีเมตตาจับฟังซึ่งกันและกันได้ ผู้ไกลเกลี่ยอาจจำเป็นต้องแยกประชุมทีละฝ่ายเพื่อค้นหาประเด็นเองและปรับทัศนคติคู่กรณีให้เกิดความเมตตาต่อกัน โดยเน้นการใช้หลักเมตตาทายกรรม เมตตาวาจกรรม และเมตตามโนกรรม ขั้นตอนร่วมกันคิดเห็นโดยละอคติในขั้นตอนนี้เมื่อได้ประเด็นต่าง ๆ แล้ว ผู้ไกลเกลี่ยต้องตั้งประเด็นเป็นข้อ ๆ เพื่อร่วมกันหาทางออกทีละประเด็น โดยที่ผู้ไกลเกลี่ยต้องพยายามตัดอคติหรือละอคติลงทั้งในตัวผู้ไกลเกลี่ยเองและคอยควบคุมคู่กรณีให้ละอคติลงให้ได้ เพื่อให้การหาทางออกมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ไม่ติดหล่งอยู่ที่อคติ ขั้นตอนมุ่งมิตติอภัยทานก่อนการปิดประชุมที่ผู้ไกลเกลี่ยต้องพยายามให้เกิดการให้อภัยซึ่งกันและกัน คู่กรณีจะตกลงกันได้หรือไม่ก็ตามผู้ไกลเกลี่ยต้องระลึกเสมอว่าเป้าหมายคือการให้อภัยซึ่งกันและกัน โดยต้องไม่มีการข่มขู่ บังคับ หรือหลอกลวง

ให้เกิดการยอมรับความต่อกัน หากคู่กรณียอมตกลงกัน ผู้ไกล่เกลี่ยต้องทำสัญญาประนีประนอมยอมความให้ครอบคลุมทุกประเด็นตามเจตนาของการให้อภัยซึ่งกันและกัน แต่ถ้าหากไม่ยอมตกลงกัน ก่อนปิดประชุมขอให้ผู้ไกล่เกลี่ยพูดถึงข้อดีของการให้อภัยซึ่งกันและกันเพื่อให้คู่กรณีได้เห็นประโยชน์ในอนาคต และพยายามนัดเจรจากันใหม่โดยถามความสมัครใจอีกครั้ง

ร่วมติดตามอย่างสันติสุข การติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การเจรจาไม่ได้ยุติลงในห้องประชุม แต่เป็นการนำผลที่ตกลงกันได้ไปปฏิบัติและติดตามความีการปฏิบัติตามนั้นหรือไม่ หัวใจของทั้งคู่กรณีให้อภัยกันหรือยัง ฟันคืบดีกันหรือยัง และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้หรือไม่ ถ้าหากยังไม่เกิดการฟันคืบดีก็ต้องกลับเข้าสู่กระบวนการเยียวยาความรู้สึกกันใหม่อย่างต่อเนื่อง การติดตามผลอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้มั่นใจว่ากระบวนการไกล่เกลี่ยที่เกิดขึ้นบรรลุผลตามเป้าหมายแล้วหรือไม่ และสามารถนำมาใช้วิเคราะห์วางแผนการไกล่เกลี่ยในครั้งต่อไปได้ ถ้าหากยังจำเป็นต้องมีการพูดคุยกันต่อไปในอนาคต ผลลัพธ์สุดท้ายก็เพื่อนำไปสู่สันติหรือความสงบของกระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง เพื่อให้คู่พิพาทกลับมาอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข สันติ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยแนวทางพุทธสันติวิธีของจังหวัดภูเก็ต (ผู้วิจัย)

กระบวนการดังกล่าว ถือเป็นหลักการและวิธีการการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นพนักงานสอบสวนได้ โดยแนวทางพุทธสันติวิธีที่สามารถแก้ปัญหาข้อพิพาทของคู่กรณีได้ เป็นหลักการที่นำ

หลักการทางพระพุทธศาสนาบูรณาการกับกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีอยู่ในปัจจุบันจนเกิดเป็นโมเดล “กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดภูเก็ต”

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า พนักงานสอบสวนมีบทบาทสำคัญ ในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเมื่อคดีอาญาเกิดขึ้นและมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างใกล้ชิด การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรป่าตองในปัจจุบัน เห็นความสำคัญว่าหากสามารถยุติข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thongprakob (2010) พบว่า พนักงานสอบสวนควรเป็นคนกลางหรือคณะกรรมการเข้ามาเป็นผู้ทำการไกล่เกลี่ย โดยมีผลดีมากกว่าผลเสีย คือ ลดการนำคดีขึ้นสู่ศาล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bunyarut (2008) ที่พบว่า พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาชั้นสอบสวนเนื่องจาก เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถยุติข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยมีคนกลางหรือคณะกรรมการเข้ามาเป็นผู้ทำการไกล่เกลี่ย และมีผลดีมากกว่าผลเสียคือ ลดการนำคดีขึ้นสู่ศาล ประหยัดเวลาและงบประมาณภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Anupongpipatana, (2005) ที่พบว่า กระบวนการดังกล่าวทำให้เหยื่อได้รับโอกาสในการเยียวยาโดยเร็ว และหากสามารถตกลงกันได้ชั้นสอบสวน ก็เป็นผลดีต่อตัวผู้กระทำผิดที่ไม่ต้องมีประวัติคดีอาญาติดตัว ซึ่งกระบวนการดังกล่าวถือเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chonsinthu (2001) ที่เห็นด้วยกับหลักการในกระบวนการไกล่เกลี่ย ในการที่จะให้ผู้กระทำผิดและเหยื่ออาชญากรรมได้มาพบกัน โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการกับอาชญากรและสร้างกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thontiravong (2007) พบว่า การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการจัดการความขัดแย้งทางอาญาทำให้ผู้เสียหายได้มีโอกาสเข้ามาบอกถึงความเสียหายที่ได้รับ และผลสรุปที่ได้รับจากการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้น นำมาซึ่งความพึงพอใจของผู้เสียหายจนทำให้ผู้เสียหายรู้สึกเสมือนว่าได้บรรลุถึงความยุติธรรมแล้วอย่างแท้จริง

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า กระบวนการไกล่เกลี่ยเชิงพุทธสันติวิธี ที่นำหลักอริยสัจ 4 และหลักสารานียธรรมมาเป็นกรอบสำคัญ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nuyimsai (2019) ที่พบว่า บทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและเทคนิคในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จะใช้บทบาทด้านเมตตาตามหลักสารานียธรรม และใช้หลักอริยสัจ 4 ในการดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และวิธีการที่จำเป็นสำหรับการทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย คือการวิเคราะห์ความขัดแย้ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pratheuangrattana (2019) ที่พบว่า รูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยพุทธสันติวิธี หลักการ วิธีการที่จำเป็นสำหรับการทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย คือการวิเคราะห์ความขัดแย้ง และออกแบบการไกล่เกลี่ย และการแสดงท่าทีที่เป็นมิตร มีความเป็นกัลยาณมิตร สอดคล้องกับงานของ Anantaprayoon (2019) ที่พบว่า รูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยแนวทางพุทธสันติวิธี ด้านหลักการ หลักการใหญ่ ๆ คือ หลักอริยสัจ 4 และมีหลักการที่จำเป็นสำหรับผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคือ หลักกัลยาณมิตรธรรม หลักศีลธรรม และหลักคารวธรรม หลักธรรมที่เป็นพื้นฐานและเป็นตัวช่วยของ

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยพุทธสันติวิธี คือหลัก “สติ ชันติ และสันติ” คือ มีสติ ในทุกชั้นตอนของการเจรจาไกล่เกลี่ย มีขันติในทุกภาวะอารมณ์โศกที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระหว่างกระบวนการไกล่เกลี่ย และเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายคือ สันติสุขร่วมกัน

สรุป

เมืองป่าตองมีผู้คนที่อยู่อาศัยหลากหลายชาติพันธุ์ทั้งความคิด ความเชื่อ มีความเป็นพหุวัฒนธรรมสูง เช่น มีทั้งคนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์และอิสลาม อยู่ร่วมกัน ซึ่งมีคดีจำนวนมากเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่างๆ การไกล่เกลี่ยจึงมีความสำคัญว่า หากสามารถยุติข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยเป็นคนกลางหรือคณะกรรมการเข้ามาเป็นผู้ทำการไกล่เกลี่ย โดยมีผลดีมากกว่าผลเสีย คือ ลดการนำคดีขึ้นสู่ศาล ประหยัดเวลา และงบประมาณภาครัฐ ทำให้เหยื่อได้รับโอกาส ในการเยียวยาโดยเร็วและหากสามารถตกลงกันได้ชั้นสอบสวน ก็เป็นผลดีต่อตัวผู้กระทำผิดที่ไม่ต้องมีประวัติการต้องหาคดีอาญาติดตัว ทำให้ทุกฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นการทำงานตามกระบวนการตามพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักของพุทธสันติวิธี กล่าวคือ “สติ ชันติ สันติ” มาใช้ในการทำงานด้านการไกล่เกลี่ย กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยแนวทางพุทธสันติวิธี จังหวัดภูเก็ต นั้นเป็นกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ใช้หลักการและวิธีการทางพระพุทธศาสนาแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งโดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งหลักการและวิธีการดังกล่าวนี้ประกอบไปด้วย 1) รูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยแนวทางพุทธสันติวิธี โดยหลักการใหญ่ๆ คือ หลักอริยสัจ 4 และมีหลักการที่จำเป็นสำหรับผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคือ หลักกัลยาณมิตรธรรม หลักศีลธรรม และหลักคารวะธรรม 2) กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยแนวทางพุทธสันติวิธี ด้านวิธีการ อันประกอบไปด้วยบทบาทและเทคนิคในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งเชื่อมโยงมาจากหลักธรรมสาราณียธรรม และหลักอภิธานียธรรม ซึ่งหลักธรรมที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นแนวทางในการทำให้การไกล่เกลี่ยเชิงพุทธประสบความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยเป็นอย่างดี และยังเป็นส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในสังคมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรนำผลการศึกษาของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวน โดยพุทธสันติวิธี จังหวัดภูเก็ต ไปขยายและทดลองปฏิบัติใช้ในสถานีตำรวจภูธรในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ที่พร้อมและสนใจ

1.2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจและบุคคลผู้ที่จะมาเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวนให้มีความรู้ และทักษะในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวนให้มีความรู้ และทักษะในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และขึ้นทะเบียนผู้ผ่านการฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการไกล่เกลี่ย

1.3 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจะแต่งตั้งพนักงานสอบสวน ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาโดยตรง โดยแยกจากพนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนคดีอาญาตามปกติ เพื่อไม่ให้เป็นการเพิ่มภาระให้กับพนักงานสอบสวนมากเกินไป

2. ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาบทบาทพนักงานสอบสวนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในสังคมไทย

2.2 ควรศึกษาบทบาทของพนักงานสอบสวนต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวนภายหลังจากพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้แล้ว

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้การไกล่เกลี่ยคดีอาญาชั้นสอบสวนประสบความสำเร็จในเชิงพุทธสันติวิธี

References

- Anantaprayoon, A. (2019). *A Model of Developing the Mediators by Buddhist Peaceful Means: A Case Study of Chonburi Court*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Anupongpipatana, T. (2005). *The Roles of Interrogation Officers of Khon Kaen Provincial Police Office in Mediating Criminal Offences*. (Master's Thesis). Khon Kaen University. Khon Kaen.
- Bunyarut, P. (2008). *Opinions of Officers Towards the Mediation for Criminal Allegation at the Stage of Investigation: A Case Study on Metropolitan Police Division 7*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Butrnongsaeng, S. (2020). Inspector of Patong Provincial Police Station. *Interview*. May, 20.
- Chonsinthu, B. (2001). *Views of Judicial Personnel on the Establishment of a Mediation Program Between Offenders and Crime Victims*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Danphitaksat, A. (2020). Deputy Commander of Phuket Provincial Police. *Interview*. May, 20.
- Komchadluek. (2020). *Santi Ahimsā*. Retrieved August 9, 2020, from <https://www.komchadluek.net/news/Knowledge/58451>.
- Kongsudjai, W. (2020). Deputy Commander of General Staff Division Region 8. *Interview*. May, 26.
- Nuannoo, P. (2020). Commander of Phuket Provincial Police. *Interview*. October, 10.
- Nuyimsai, W. (2020). Expert on Peaceful Means and Buddhism. *Interview*. August, 25.

- _____. (2019). *A Model of the Mediation by Buddhist Peaceful Means: A Case Study of the Mediation Center of Lawyers Council, Bangkok*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Phra Dhammapitaka (P.A.Payutto). (2003). *Conflict Dissolution*. Bangkok: Sahadhammika Printing Limited Company.
- Pratheuangrattana, C. (2020). Expert on Peaceful Means and Buddhism. *Interview*. October, 2020.
- _____. (2019). *A Mediation Model by the Integration of Buddhist Peaceful Means: A Case Study of Phitsanulok Municipality*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Saengsuree, J. (2020). Deputy Superintendent (Litigation) of Patong Police Station. *Interview*. May, 21.
- Sutanan, S. (2010). Buddhist and International Mediation. *Dunlaphāha*, 57(1), 198-209.
- Tawisapakit, P. (2019). *Complaints*. Retrieved August 20, 2020, from <https://www.gotoknow.org/posts/53944>.
- Thongprakob, R. (2010). *Legal Measures Pertaining to the Role of Official Towards the Mediation for Criminal Allegation at the State of Investigation*. (Master's Thesis). Sripatum University. Chonburi.
- Thontiravong, P. (2007). *Restorative Justice and Conflict Management in Criminal Cases for Juvenile and Family Court*. (Master's Thesis). Valaya Alongkorn Rajabhat University. Pathum Thaini.
- Yenbamrung, N. (2020). *Patong and the Management of World Class Tourist City*. Retrieved January 6, 2020, from <http://www.furd.in.th/cities/thai-cities-reviews/view/46j5wvp5QGNd>.
- Wathanasap, W. (2004). *Conflict: Principles and Tools for Resolution*. (2nd ed.). Nonthaburi: Phimlak.